

PRENSA
CADA

ORFILA

Informatiu Cultural de Marratxí

**Volem TV
en la
nostra
llengua:**

ARA!

¿Estic bé, així,
per sortir al
"XIU-XIU"?

Més INFORMACIÓ AL

Pg. 11

Nº 32

NOVEMBRE 84

— CORREU —

FESTES DEL CARME, ENCARA

El passat mes de Setembre va sortir publicat a PORTULA un article escrit per un personatge, i firmat per una altra "comissió" expresant UN punt de vista respecte al desenvolupament de les festes del Carme, un tant particular, i amb un aire de ressentiment per part d'uns i de gelosia per part d'uns altres.

Però abans d'entrar en detalls, anem a veure el que noltros sabem respecte a la redacció d'aquest article, i a aprofundir un poc sobre la psicosis d'aquesta empresa. Per començar, dir que un grup de gent (la que ells acusen a l'esmentat article) ens reunirem per organitzar la que seria la "I Trobada de Glossadors de Mallorca", i de pas incloure-la dins l'àmbit de les festes, i, de passada contribuir-hi, la primera cosa que férem, i de la que es queixen els firmants de la carta, fou posar una pissarra anunciant que tots els interessats en col.laborar en l'organització de les festes podien venir a les reunions; a aquestes durant un mes no hi comparegué ningú, llevat del Regidor Sr. Romaguera que vengué a la primera, i a les altres va passar amb excuses, fins que va reunir la seva "Comissió", que ja havia emprat anys abans, i intentà fer una reunió pel seu compte, a lo que noltros, amb un marge de confiança, hi consentírem deixant-lo tot sol amb ells pel motiu que havíem d'anar a repartir propaganda per altres pobles, més el que va fer, pels resultats vists, fou encendre'ls respecte a noltros, dient-los que el que volíem fer era marginar-los, i fer-los fer tota la feina, el que va fer que a partir d'aquell moment es sentissin regelosos cap a noltros, procedir que, per tot un regidor de juventut ens pareix molt poc ètic.

Referent a l'afer de passar comptes podem dir i per segur, que teníem tots els papers a la seva disposició, el que passa és que quan hi ha mala llet per mig, surten "bubotes" de per tot. L'única cosa que no els vàrem dir perquè encara no ho sabíem, fou que les 100.000.-- Ptes. que ens havia oferit el C.I.M., s'han reduïdes a la mitat i de moment encara no han arribat, per lo que de moment les hem hagudes de bestreure noltros.

També diuen que només es feren els actes on, segons ells, hi podíem treure tallada, i altres com els jocs infantils no es dugueren a terme, activitat que com recordaran, si són tan homes com per reconèixer-ho, (cosa que dubtam, ja que segons diuen, les vàrem donar pel cul), les havien d'organitzar ells com a part més jove de la Comissió de festes.

I referent a l'apartat que deien que noltros durant el desenvolupament de les festes no en férem brot, creim que val la pena explicar-los un poc, ja que per lo vist no saben el que és organitzar unes festes, ja "miqueta" de feina que férem noltros i

i de la que ells es rentaren completament les mans.

Cercar els glossadors, més de dos mesos de voltar per tot Mallorca. Imprimir els pre-cattells de la glosada, uns dos mil cartells passats un per un pel ciclostil. Gestionar permisos, desplaçaments a l'Ajuntament, al Goye Civil, a la penya motorista de Sant Joan. Demanar subvencions i gestionar-les a l'Ajuntament, al banc i al Consell Insular. Imprimir programes, entrades, etc... Llogar cadires i valles i anar-les a cercar, carregar-les per tornar-les i tornar-les (més de la mitat de la feina queda per noltros). Gestionar els afers de representant. Comprar begudes, repartir propaganda. Tot això abans de començar les festes, ara anem a veure la feinada que feren durant les festes.

Penjada de Banderes: no hi comparegué ningú. Trobada de Glossadors: es fa el sopar dels glossadors, que noltros ateníem i mentre tant ningú prepara res al recinte de festes. Moto-Cross: s'ha de preparar el circuit, al mateix temps hi ha un partit de futbol, tant a un lloc com a l'altre no hi compareix ningú, i mentres tant a la plaça, on s'ha de fer la verbena, no esta punt. Desenvolupament de Moto-Cross: en falten més de la meitat, i casi cap dels que feren la feina han signat la carta. Ball de bot: El regidor Romaguera pel seu compte i sense consultar-ho a ningú de la comissió fa retirar part de les valles, dient nos que el que li havia donat permís, cosa completament falsa, era el Batle. Bar: sempre els mateixos darrera la barra, majoria festejaven asseguts a una retlada.

Això fou la poca feina que férem els altres dits en la carta pràcticament tot, sols, lo que queda és lo que feren ells, ara això sí, la imatge que donaren davant el poble fou imponent, l'any que ve, intocable i perfectíssim; ma "Comissió" podeu fer les festes vltros, però abans convendria que tornàssiu llegir aquest escrit, no fos cosa que vos pensàssiu que després d'aquesta trobeu qualcú més que vos vulgui tornar a donar pes cul i com enguany donar-vos les feines fetes.

MARÇAL BESTARD, MIQUEL MUT i JORDI CLOQUELL

Manises, 18 octubre 1984

Companys de la revista Pòrtula

Vos agraesc de bon de veres el detall que heu tengut de fer-me arribar mitjançant En Tomeu Pou, director del setmanari "Felanitx"- el número 31 de la vostra revista en el qual heu reproduït un dels meus escrits. Em satisfà saber que una de les meves col.laboracions- publicada ja en el "Felanitx"- ha tengut el suficient interès per a vosaltres com per treure-la també en les planes de "Pòrtula".

N'estava assabentat de l'existència de "Pòrtula", però encara no havia tengut l'oportunitat de fullejar la vostra revista. Ara ja vos conec i no puc per menys que felicitar-vos.

Si en una altra oportunitat vos puc ser útil, ja sabeu on em podeu trobar.

Moltes gràcies i fins a la propera.

"Ramon Turmeda".

EDITORIAL

SOBRE LA POSTURA I EL COLOR DE PÒRTULA
"Aclariments ideològics"

Pòrtula, tots ho sabem, té les seves coses bones i les seves coses dolentes. No és que sigui cap revista exemplar, però intenta donar sortida a tot allò que respon tant a un interès general com a unes inquietuds particulars.

Encara que hi hagi persones, o grups, que ho qüestionin, Pòrtula NO té color. L'única cosa que tenim ben clara a nivell de Consell de Redacció és l'interès comú pel fet cultural, la defensa de la nostra llengua i l'intent de col·locar-la al seu corresponent lloc. I això, evidentment, també és qüestionable per a certs sectors.

Tot això ve arran de les diferents opinions que han anat sorgint al llarg de la nostra curta existència, relacionades amb els diferents caires que ha pres de mes en mes. Resulta que quan no hi ha articles de crítica ens fan passar per monges beates, infants de color de rosa i criatures de sucre esponjat. En canvi, si n'hi ha, ens donen el color oposat a allò que se critica. Ja ens han dit des de fascistes fins a rojos passant per molts d'altres qualificatius tant centrals com marginals. Això no és això.

Que surti un article de tendència dretana o signat per una persona de dretes no vol dir que la revista sigui d'aquest color. Que surti un article de tendència esquerrana o signat per una persona d'esquerreres no vol dir que la revista sigui d'aquest color. Nosaltres, com a components del Consell de Redacció, la única cosa que intentam és anar fent cada mes. Podem tenir les nostres preferències i les nostres simpaties personals, com tota criatura nada, però el corpus de la publicació està obert a que tots (TOTS, tant blancs com negres, de damunt o de davall, de davant o de darrere) puguin dir la seva. El joc democràtic exigeix i implica una pluralitat d'opinions tan grossa com la d'ideologies que puguin existir.

Pòrtula -i ho hem dit moltes vegades- hauria de ser una cosa de tots. Si hi ha uns capdavanters és, senzillament, perquè d'altre manera no se faria res. Sense un treball que hi és i no se veu no hi hauria l'oportunitat de disposar d'un medi d'informació i de comunicació que pot arribar a ser molt útil. Però de moment aquesta utilitat es veu condicionada per considerar malament una publicació amb la falsa idea que va en contra d'interessos determinats. No és just! Si hi ha una persona que expressa una opinió -encara que vagi en contra d'altres idees- no vol dir que sigui "la revista" la que hi va en contra. Pòrtula és un simple mitjà. Les persones o les entitats que es creuen afectades tenen tant de dret com els altres a rebatre opinions o a expressar-ne de pròpies. Però no ho fan i en canvi es queixen i es decanten. I aquest decantament fa que únicament

Per què no
en la
NOSTRA
llengua
?

L'única cosa que li manca a aquest indicador per ser correcte és l'accent greu (´) sobre la primera "o". ¿És tan mal de fer que les coses estiguin bé?

RECTIFICACIÓ

En el passat número posàrem a l'Editorial que Pere Sureda vivia a Sa Torre, quan en realitat hauríem d'haver posat Es Molí. Demanam disculpes i rectificam l'errada.

La Redacció.--

s'expressin opinions unilaterals i que algú pugui aprofitar per acusar la revista de manejada i tendenciosa. Això podria ser cert si ens negàssim sistemàticament a publicar allò que provingués d'un determinat sector. Però fins ara no ho hem fet i en certs casos no ho han pogut comprovar simplement perquè no han enviat res.

Desenganau-vos: Si tothom usa Pòrtula no hi haurà perill que paresqui manejada per algú en concret.

La Redacció

4 DE FRESQUES

El nostre Ajuntament va posar uns aragalls (badens) dins Sa Cabana per tal que el cotxe no fessin via, però els esmentats aragalls són del mateix color que l'asfalt la qual cosa dificulta la seva visibilitat, no seria demés que per part de la comissió pertinent es prenguessin mesures per tal de pintar-los i que fossin vists des d'enfora per tal d'evitar qualsevol accident greu.

.../...

El passat dia 12 d'octubre la Guàrdia Civil del Pont d'Inca va celebrar la festivitat de la seva Patrona, a aquest acte hi assistiren els regidors d'U.M. de l'actual Ajuntament, lo que varem notar a faltar foren els representants d'A.P. i del PSOE, l'acte consistí en una missa oficiada pel rector de Sant Marçal, i després s'oferí un refresc a totes les persones que assistiren a l'acte.

.../...

El dijous dia 25, per part de l'ajuntament es celebrà un ple extraordinari, del qual no més cal destacar dos o tres punts.

El primer, és la construcció d'un poli-esportiu dins el Polígon Industrial per un import de 11 milions de ptes.

El segon, va ésser donar el nom al nou col·legi del Pont d'Inca Nou, el nom no pot ésser més mallorquí, el nou col·legi es dirà RAMON LLULL.

I no acaba aquí el petit intent de normalització lingüística, ja que també es donà el nom de Carrer de Ca'n Balo a un de Sant Llatzet, no si poc a poc arribarem a tenir un parell de carrers en la nostra LLENGUA.

.../...

Dues bones notícies que afecten al col·legi "Costa i Llobera", una és l'ampliació en quatre unitats més, el pressupost d'aquesta ampliació puja a 20 milions de ptes. I l'altra notícia és que enguany s'ha aconseguit un nou mestre, ja des del setembre.

.../...

A la fi, després de cinc mesos d'haver-se aprovada s'ha duit a terme la reforma circulatòria del Pont d'Inca

.../...

Han començat les obres d'ampliació de l'ajuntament, el pressupost és de 7 milions de Ptes, i les obres suprimeixen els aparcaments de la "Plaza de España" de Sa Cabaneta.

.../...

Els quintos del 85 ja estan en marxa en total són uns vint, de moment per Nadal fan una rifa, i pel Maig volen fer unes festes de sarau vermell.

Aquest passat mes d'octubre i organitzat per la Caixa d'estalvis "Sa Nostra" els pensionistes de Porró, varen fer una excursió visitant la finca agrícola de "Sa Canova", en total foren 120 els pensionistes, que ompliren dos autocars, també visitaren els monuments pre-històrics de Son Serra de Marina.

DE LA COMUNITAT AUTONOMA

Del Bolletí informatiu rebut del Gabinet de Premsa de la Comunitat Autònoma, treim aquestes notícies.

El dia 25 de Setembre se fixa el percentatge de participació de la CAIB en els pressuposts generals de l'Estat per a 1.985

El càlcul es realitzà en base a les següents xifres

Cost Efectiu Net dels Servicis	Mils de Ptes
Transferit en pessetes	3.193.277,5
Percentatge de Participació	0,1020445
Cost efectiu net	3.416.806,9

Participació segons percentatge	3.964.609,4
Estimació de l'efecte financer	547.802,5

També se feu constar en acta la cessió de 500 milions de pessetes per a sanejament de costes que es donaran del pressupost de 1985

El passat dia 24 el Conseller d'Educació i Cultura del Govern Balear, Francesc Gilet, se desplaçà a Madrid per firmar el conveni que sobre la gestió de museus, arxius, i biblioteques de titularitat estatal, han subscrit les Comunitats Autònomes i el Ministeri de Cultura.

DEL CONSELL INSULAR DE MALLORCA

Del resum de Premsa rebut del Consell Insular, es fa comptes dur a terme una campanya de normalització lingüística, el pressupost és de 20 milions de pessetes, aquesta campanya es farà, de la següent forma, subvencionar un curs de català per Radio, un cicle de cinema en català al Teatre Principal, una fira del llibre infantil i juvenil en català així com subvencionar a col·legis privats i públics per l'ensenyament del català.

ESPORTS

Començarem amb el C.D. Marratxí, el qual va treure un punt a dins Sta. Maria, va classificat en el sisè lloc de la classificació. La U.D. Pla de na Tesa va guanyar a l'At. Vivero i va en el lloc onzè de la classificació.

Menció especial al C.D. Pla de na Tesa de Basquet perquè guanyaren dins Inca, per tant els dos primers punts.

En lo que se refereix a petanca lo següent Preferent Lidia 5 Ca'n Gaspar 11
Segona Ca'n Gaspar 12 San Andin 4

XISCO BARCELÓ.

Donam dates noves per a la celebració de la I FIRA DE CERAMICA: 29-30 de novembre i 1-2 de desembre. Esperem que no es tornin canviar.

.../...

Dies passats hi hagué la Colcada de La Beata. L'Ajuntament de Marratxí hi envià una carrossa que després s'havia de passejar pels quatre nuclis. Ningú la va veure, però les 100.000 ptes de pressupost sortiren de les butxaques de tots

Començant pel teatre direm que Sa Mostra de teatre no se farà enguany, per tant jo me vaig equivocar quan vaig dir que se faria sa veritat és que m'avisaren amic diguent que no se duria a terme sa Mostra, i jo lo que crec, és que sa Mostra és una de los coses culturals més importants que té el nostre poble, no creguem que lo nostro és lo pitjor és un dels defectes que tenim els mallorquin en totes les coses, futbol els de fora són millors, els cantants, els de fora són millors, etc. etc. Jo crec que si enguany no s'ha fet l'any que ve tornarà haver-hi mostra amb més força, il.lusió que mai i amb tots els g ups possibles lo únic que demana a voltros els marratxiners, que faceu força perquè les costums i tradicions no se perdin. M'agradaria que voltros tots els marratxiners donassiu el punt de vista en lo que es refereix a la mostra. Res més esperant la vostra opinió.

XISCO BARCELO.--

MOTS AVENGUTS

Voltros sou es fundadors des diari "Portulà" en Ferrer vos vol ajudar dins es ram des glosadors perquè ho trob molt preciós mes és "algo" que bé em va si se tractàs de glosar no em tendríeu mai queixós. Jo voldria, companyós, en lloc d'un vendre-ne dos i que se fes popular.

PAU FERRER.--

POBLE NOSTRO

Quina llàstima germans!

Un altre any ens quedem sense "Mostra de Teatre" a Marratxi i ja en fa dos que no es realitza aquest acon-teixement teatral al terme nostro de Marratxi, el da-rarrer va ésser, tots ho sabem, l'any 82.

Doncs aquest any de 1.984, que tan sols falten dos mesos per acabar-lo, tampoc hi haurà Mostra de Teatre, per moltes raons i degut a moltes dificultats que han sorgit i han obstaculitzat el dur a bon terme aquesta Mostra a mesura que s'anava perfilant i dibuixant el projecte final de s'organització d'aquesta singular exposició d'obres teatrals al Terme Municipal de Mar-ratxi.

Un grup de joves de Marratxi teníem previst dur a terme aquesta "Mostra" una vegada aficats al Gabinet de Joventut que pertany a la comissió i departament de Cultura de s'ajuntament. La idea que nosaltres teníem "in mente" sobre sa Mostra de Teatre era total-ment diferent a ses anteriors dels passats anys, era una espècie d'innovació o renovació de sa línia que es duia aquest anys enrera.

Teníem previst bàsicament una rotació dels grups participants als quatre nuclis més importants del Terme com són; Pont d'Inca, Pòrtol, Pla de Na Tesa i Sa Cabaneta. Clar que això implicava una movilització de gent molt important i molt nombrosa per part de s'organització.

La Idea, pensam tots era molt bona, però anàvem contra rellotge perquè ja venia sa tardor, i acabava s'estiu, es temps, refrassaava i la idea de sa rotació dels grups i actuació a ses plases públiques es desve-ia i sobre tot s'ha de dir que nosaltres no hi posarem molt tard per emprendre aquesta tasca, de totes mane-res no se torbaren en venir els problemes econòmics sobre tot, s'ajuntament nos donava 50.000,— Ptes, es Consell de Mallorca res de res, i els altres estaments competents tampoc perquè deien que es pressupost esta-va repartit i no hi entrava dins sa subvenció aquesta Mostra de Teatre de Marratxi, per lo tant varem haver de deixar-ho fer i pensar que l'any que ve si nos hi posam amb temps i demanam doblers abans que ningú, po-drem dur a terme aquesta Mostra perquè il.lusio i ga-nes nos nos ne falten.

ANTONI CANYELLES I OLIVER.--

(Membre del Gabinet de Joventut de l'Ajuntament de Marratxi)

BEN FET!

El nou col.legi del Pont d'In-ca es dirà RAMON LLULL. Això està bé.

No pareix fet de l'Ajuntament nostro, però ho és i no dubtam en donar-li l'enhonorabona i animar-lo perquè no sigui un fet aïllat.

REPORTATGE GRÀFIC

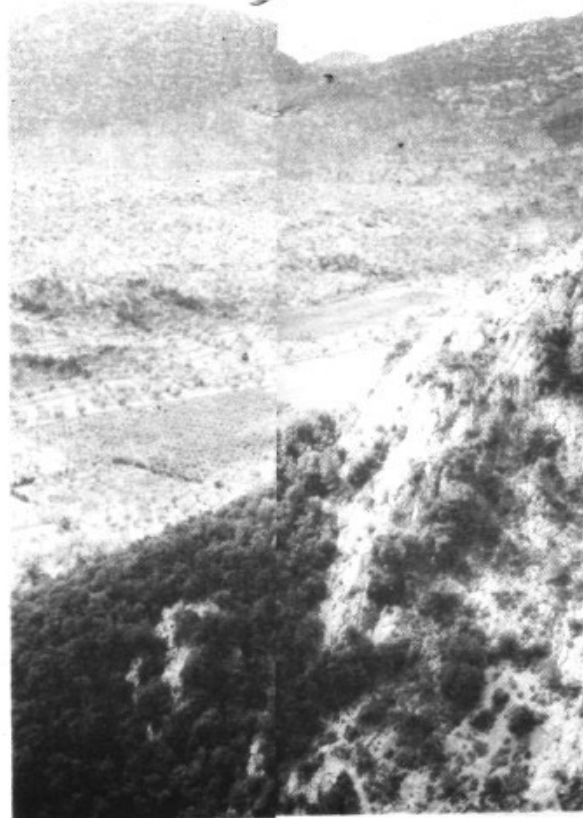
Aquest Grup està obert a tots. Si voleu venir amb nosaltres, solem partir els dissabtes a les 7'00 del matí des del Cafè Ca'n Jaume (Pòrtol). L'únic inconvenient és que no tenim mitjans de desplaçament, per la qual cosa els que en tengueu, hauríeu de dur cotxe.

Vegeu a aquestes planes un parell d'imatges de les sortides que hem fet.

▲ Un moment abans d'entrar a la "Cova d'es sol" a Comassema.

▼ Pujant al Teix pel Camí de l'Arxiduc.

▲ Vista sementers de Comas des de l'Ofre.

▼ "Es Pouet", pujant al Teix.

Grup Excursionista de Pòrtol

▲ Dins el Torrent de Parells

▼ La possessió de Mossa, vista des del Puig Roig.

NA MORT N'ANTONI MATHEU

El qui fou organista de Santa Eulària i de la Seu, compositor i gran músic, ens ha deixat. Tot d'una que poguem vos oferirem una entrevista que li vàrem fer aquest estiu passat.

LA PORTULANA MES PETITA DEL MON

Ella és na Margalida, filla del nostre company Miquel Bosch i de sa muller Xisca.

De part de la resta del Consell de Redacció la vos presentam, donam l'enhonorabona als pares i li desitjam la benvinguda al gremi.

LA MATEMATICA A CIUTAT

Durant el proper mes de novembre, concretament del 5 al 16, tindrà lloc al Saló d'actes de La Caixa de Ciutat un cicle dedicat a la divulgació científica sota el nom generíc de BREU VIATGE AL MON DE LA MATEMATICA.

Els ponents -primeres figures dins el seu àmbit- tractaran d'acostar la Ciència Matemàtica al públic interessat, relacionant-la amb altres disciplines: art, informàtica, música, escola...

Entre els participants hi trobam el president de l'Institut d'Investigacions Científiques, Dr. Trillas.

MOVIMENT DE SANG

Segons un comunicat de la Germandat de Donants de Sang de la S.S. el mes d'agost reberen un total de 307'9 l. de la qual en destinaren 234'8 a la Residència de la S.S. i 53.2 l. foren cedits a altres clíniques. La xifra de nous donants d'aquell mes fou de 13 a Ciutat i de 76 als pobles.

HORARIS BIBLIOTECA MUNICIPAL

Des de l'Escola Costa i Llobera ens han comunicat els que regiran per aquest curs:

Dilluns: 12 a 1
 Dimarts: 12 a 1, 5 a 8
 Dimecres: 12 a 1, 6 a 8
 Dijous: 5 a 8
 Divendres: 12 a 1, 6 a 8

Es probable que a partir del proper número dediquin un espai informatiu des de la mateixa biblioteca.

COL.LABORACIONS D'HISTORIA

L'historiador Ramon Rosselló, de qui ja havíem publicat una excel.lent aportació sobre el nostre poble (vegeu Pòrtula, 20) ens ha enviat unes notes dels segles XIII-XV. Tot d'una en poder les vos donarem a conèixer

GABINETS DE PREMSA OFICIALS

Aquest mes hem rebut comunicats del de Parlament de les Balears. Ja fa mesos que e rebem de la Comunitat Autònoma i del Consell Insular, dels quals reproduïm notícies. Si algú està interessat en consultar-los no ha de fer més que posar-se en contacte amb algun membre de la Redacció.

COL.LABORACIO D'UN GLOSADOR

A partir d'aquest mes tenim entre nos-tros a Pau Ferrer que comentarà qualque aspecte mensual mitjançant una glosa. Benvingu!

CONEIXEU... SANTA EUGENIA ?

Si tot va bé el proper mes sortirà el segon número de Pòrtula dedicat als pobles. Aquesta vegada està dedicat al poble taujà.

Biel M.

la llengua de cada dia.

Segons els diccionaris, Francesc de Borja Moll és un filòleg espanyol nascut a Ciutatadella l'any 1.903. Als 13 anys va començar a escriure prosa i vers en castellà als periòdics locals. L'any 1.926 inicià la redacció del Diccionari Català-Valencià-Balear en 10 toms del qual n'assumí la direcció i continuàció al morir Mn. Antoni Me Alcover el 1932.

Ha publicat més de 60 obres entre llibres i fullets. Destaquen, a més del Diccionari: Suplement català al Romanisches Etymologisches Wörterbuch (1928-31), Gramàtica normativa (1937 i 1961), Gramàtica italiana (1937), Gramàtica alemanya (1939), Els llinatges catalans (1959), Vocabulari mallorquí-castellà (1965) i el gran Diccionari en 10 toms Català-Valencià-Balear els anys 1931-68. Ha traduït, entre d'altres, la Introducció al llatí vulgar, de Grandgent (1928) i el Manual de lingüística romànica, de Vicos (1962).

Tot això ve perquè el dia 19 del mes d'octubre fou anomenat "Doctor Honoris Causa" per la Universitat de València. Amb aquesta ja són totes les universitats de les regions de parla catalana que li han donat aquest títol. Es un premi a tota la seva gran labor en favor de la nostra llengua. No va poder assistir a l'acte celebrat degut a la seva mala salut. En representació acudí la seva filla, Aina, directora general de la normalització lingüística de la Generalitat de Catalunya. Va llegir un discurs preparat en part pel mateix Francesc de B. Moll i en el que la seva filla fa referència al seu pare.

Com heu vist al principi, va escriure nombroses obres en català (per no dir casi totes) i es pot dir que du una vida dedicada a la nostra llengua. La seva principal obra és el gran Diccionari, per ventura la major obra que s'ha fet fins ara en la nostra llengua.

Aquest fet és un reconeixement a la gran feina que ha fet (i que fa) durant la seva vida en favor de la nostra llengua.

Enhonorabona !!

Gabriel A. Vich i Martorell

Truc, i 9

Ara sí, ja és el darrer capítol del truc aprendrem a jugar amb més de dues peces.

Es molt bo de fer, si ja n'hem après un poc a les dues. En general l'única diferència que hi ha, és més envits i, com que hi ha més peces hi ha més flors reservades (recordau que la flor reservada és la que està composta per més d'una peça).

Però comencem per conèixer quines són les cartes que ens serveixen de peces, diguerem que es pot jugar des de de dues fins a deu, bé, les dues primeres ja les coneixem, el deu d'oros i l'onze de bastos, les vuit que falten per arribar a les deu, baix per amunt, són les següents: El 5 d'oros, el de bastos, el de copes i el d'espases, i el 4 d'oros, el de bastos, el de copes i el d'espases.

Llavors si jugam per exemple a les 6 peces, agafarem les 6 primeres, o sigui, les que van des del deu d'oros fins al 5 d'espases, i l'amo i el segon seran les dues darreres; el 5 d'espases i el de copes, respectivament. A les deu peces, o a qualsevol nombre, el procediment serà el mateix.

Una vegada clat això, passem als envits. no té gaire problema, sabem que les dues primeres peces en tenen 7 el deu d'oros i 8 l'onze de bastos, llavors el 5 d'oros en té 9, el de bastos 10 i així fins al 4 d'espases, que en té 16, i es compten de la mateixa manera que ja explicàrem; com que són peces, sempre lliguen i per tant n'afegim 20 de lligat, per exemple: estam jugant a les 10 peces i tenim, el 4 d'oros, el 5 d'espases i el 7 de bastos i comptam: 7 del 7 de bastos, 13 del 4 d'oros i 12 del 5 d'espases, més 20 de lligat = 52, això són els envits que tenim a la flor, a les tres cartes, com sabeu quan es tracta de jugar-se només els envits només comptam els de les dues cartes més altes.

Com veis, no és gaire difícil, ara, com en tot, la millor manera d'aprendre és la pràctica, així que ànim i a trucar.

M. Mut.-

DE TEATRE

9(121)

GRUP ES BORINO ROS (Sóller)

Va ésser fundat l'any 1.972 per en Pep Canyelles, la primera obra que representaren, en el teatre Victoria MESTRE LAU ES TACONER, de Josep Me Tous i Maroto, va ésser ben acollida pel públic de Sóller que de ser esporàdic es convertí en estable.

L'any següent presentaren CA NOSTRA d'en Joan Mas, en el teatre Alcazar. De l'hora ençà, més d'un milenar de sollerics han recolzat amb la seva presència i aplaudiments cada actuació del grup, que aquell mateix any inicià les sortides a altres pobles per l'illa.

A la primera setmana de teatre mallorquí presentaren UN SENYOR DAMUNT UN RUC, també d'en Joan Mas, d'aquesta obra es Borino Ros ha tengut la satisfacció de representat-la amb l'extraordinària i ja desapareguda CRISTINA VALLS.

L'any varen representar una dona es per un rei. El decorat que per aquesta obra concebí i realitzà Pep Canyelles figura en el llibre que ha editat Lluís Ripoll.

A la segona setmana de teatre mallorquí presenten O A ON ANAM, de Martí Mayol i Moragues.

Aquest any, es Borino, actua a diferent pobles de Mallorca com Deia, Sant Jordi, Port de Soller, S'Horta de Felanitx, Santanyi, Alcúdia, Inca, Vilafranca, Pollença, Els Llombarts etc.

A la tercera Mostra de Teatre Mallorquí, participen amb l'obra d'en Martí Mayol ES SOGRE DE MADO ROSA, presentada després a altres llocs de l'illa.

L'any 1.978 i ja en el teatre Principal de Ciutat presente a la IV Mostra de Teatre EL MON PER UN FORAT d'en Joan Mas.

Aquesta obra además de dur-la als pobles veïnats la representen a Artà i Sant Llorenç.

A començament de l'any 1.979 estrenaren en el teatre Alcazar de Sóller MOLTA FEINA I POCS DOBLES de Joan Mas, obra molt còmica que aconseguix una gran acollida del públic i han de repetir bastantes vegades les funcions. Llavors prepararen la XIMBOMBA FOSCA d'en Baltasar Porce.

XISCO BARCELÓ

* Ses mans manipulen

* La vida ha de ser una sembra de bons records

* És la vida una partida d'escacs ?

* Començar sempre té força, té imant

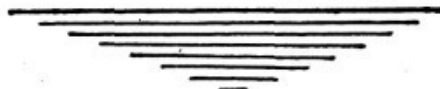
* Autoritari; no vol dir intel.ligent

Xim d'aixa

Qualcú va dir...

"Per a ser és necessari fer"

ELYPHAS LEVY

Maionesa al Poder!!!

Hi ha un pastum groc ben bo de manejar que, d'emfora, pot parèixer una merdusca de canari, però que resulta bona i política: LA MAIONESA.

Es gustosa perquè així ho diuen quasi tots els parladers del món, i política, perquè es fa amb una maça i perquè és salsa amiga íntima dels apacibles caragols que, com ja sabem tots, pareix com si mai haguessin (o no) d'arribar en lloc. Diu MINGOTE a un llibre:

" EN EL SIGLO XVIII SE INVENTO LA MAYONESA, Y USU-
TED PERDONE QUE ESTA HAZAÑA MERECEDORA DE UN HIMNO SE
RESUMA EN ESTA NOTA FORZOSAMENTE ESCUETA. LA INVENTO
EL DUQUE FRANCÉS DE Richelieu (1.756), conquistador
y HABITANTE DE MAHON. ¿LE PUSO EL NOMBRE DE MAHONESA
POR EL LUGAR DONDE SE LE OCURRIO?".

La recepta de l'allioli figura en un còdex espanyol de 1.024. D'Espanya va passar a Provença i a la resta de França, i com invent francès, s'ha escampat per tot el món; però també n'hi que diuen que la cosa és només catalana, que no basten alls i oli i han de posar a més a més un vermell d'ou (o sigui, i no per mal, que aquesta és també una qüestió d'Ous). N'hi ha que asseguruen que es fa sense alls... I jo crec que els mallorquins, que per qualsevol cosa sempre hem estat més o manco envaïts, la sabem fer tan bé amb all piccant en el temps dels moros, com àcida quan els conqueridors i ara, amb la fruitera política maravillosa que tenim a la taula, hi posam molts, però molts d'ous i, això sí, paciència.

A un llibre de cuina corrent, - això vol dir que sempre hi surten plats caríssims i fora temps, molt poc socialistes -, es diu que la maionesa és "suposam" una salsa militar, el Mariscal de França de les salsses, i que no hi aprova ningú el malgastar-la en guerra menuda. La Maionesa s'ha de batre amb els seus ingredients: el salmó, la llagosta i llagostí (quasi res), l'anfós, els preuats cervells de cabirol (corzo), la pitera Careman-Chimay... Nosaltres que som més democràtics, la mesclam fins i tot amb senzilles patates bullides, o l'untam a una llesca de pa, pobresa obliga, i després feim els mateixos i populars rots d'all que si l'haguéssim menjada amb llengua de monea caribenyia o amb bledes del Nepal. Així feim veure la universalitat i doctrina de tan aristocràtica salsa.

DEPOSITEM UN VERMELL D'UN OU CRU A UN MURTER, TRAMBUQUEM-HI L'OLI GOTTA A GOTTA, REMENANT CONTINUAMENT LA MESCLA AMB UNA MAÇA, ES FORMARA LA MAIONESA.

Madò Pereta, química dels fogons, una gran cuinera, ens explica, canviant el murter per una lent d'augment, el miracle químic de la maionesa: "Com que el vermell d'ou és massa espès per ésser observat al microscopi, en mesclam un poc amb una gota d'aigua, ho posem damunt aquell vidret petit i científic que tots hem vist a la televisió als programes de metges, i l'il·luminam... Una meravellós espectacle apareix. Cents de petitíssimes partícules lluminíques brillen com estrelles (i només observant una porció del vermell.

Giren sobre elles mateixes en una mena de ball de bo arribat. Els moviments que hem, gràcies al microscopi, vist, varen ésser estudiats amb calma i rigor científic per Eistein, a més de pels més grans físics de món. Són provocats per un bombardeig continu de molècules d'aigua que transporten les petites partícules d'ou.

Es diu: MOVIMENT BROWNIÀ.

Després, madò Pereta "y a ellos" canvia de vidret de microscopi i el carrega amb una gota del segon component de la maionesa: l'oli. No es veu absolutament res... Que l'hi ha passat a l'oli?. Es allà, de fet, però invisible.

- No es veu perquè l'oli és un element continu - explica la madona sàvia.

Quan barrejam el vermell d'ou de moviment Brownià amb l'oli, o l'element continu, les partícules d'ou queden presoneres a les microscòpiques bimbolles d'oli i així, quan les esferes d'oli es multipliquen (girant la maça), van reduint-se de tamany, com si fossin pedres que es tornen arena. Això passa quan es coagula la salsa, quan "agafa", com es diu popularment. Tota aquesta maniobra química té un nom: EMULSIÓ.

Ara els intel·lectuals ja saben que a la fonda poden demanar el rap amb emulsió browniana, si no volen caure en l'incultisme d'anomenar una cosa tan ordinària com l'allioli o la maionesa, però sabent que s'exposen a que el cambrer dugui una Micebrina reboçada. Tot són perills al món que ens ha tocat viure o morir com diuen certs polítics de maionesa pudenta que en saben prou d'alquímia, física i combinatòria, que varen començar "combinant" els colors i les camises i que no saben manejar la maça i el murter. Vaja, que ni surt l'allioli social, la gran pasterada inofensiva, que van cuinant amb moviments tètrics una perillosa salsa explosiva. No vull dir noms perquè això no és un confessionari i perquè els polítics de consciència tèrbola, mals cuiners de la berenada espanyola, són uns i únics perdonavides que ho tenen molt bo de fer allò de la "daga filipina en una esquina", i perquè jo vull viure molts i efímers anys per contar als meus nets receptes d'allioli i altres salses semblants. Potser a la universitat de Polítiques haurien de fer un cursset de cuina, no ho sé; però ja que avui ha sortit una comparança entre la maionesa i els polítics, ben bé demà podríem parlar de la porcella. Amics: que no faltin ous ni alls per fer la maionesa. Proveu-ho i que no se vos trïi. Salut, i recordau les paraules de TAGORE:

EL RIU DE LA VERITAT VA PER CANALS DE MENTIDES

Rafel Ferrer.

La informació, **NOSTRA**, De cada dia, Donau-nos senyors...

11(123)

Els diaris es queixen de les prioritats que es donen als al.lots de la televisió. Els diaris diuen que, quan arriben les càmeres de televisió, s'obren les portes tancades a las càmeres fotogràfiques de la premsa. Els diaris no ho diuen! Ho diu la gent de la ràdio; que, per sortir per televisió, els nostres homes públics (i res tenen a veure amb les dones amb el mateix qualificatiu) mouen el cul i estiren la boca per mostrar les dents com les propagandes de dentrífic.

I és que sortir per televisió és un acte simbòlic i ritual, com ho era altre temps retratar-se: l'afirmació d'un status social, polític, professional, familiar, ... Quan es va difondre el retrat fotogràfic, la immortalització del personatge deixà d'ésser exclusiva de les classes socialment dominants.

Però, poc a poc, el rostre deixà de centrar l'interès de l'objectiu fotogràfic i els personatges quedaven immortalitzats per a la posteritat segons un clisé. Els accessoris típics d'un taller fotogràfic eren la columna, la cortina i el vetlla dor. Al centre s'hi col.locava assegut, recolzat o dret, el protagonista, o protagonistes. El fons quedava ampliat segons el paper social del model. Les mans tenien una importància: un es posava la mà al pit, com qui diu "ja, soc aquí"; l'altre, les creuava davant el melic, com qui tapa les vergonyes; altres, les posaven amb indolència a la cintura; altres, jugaven amb la cadena del rellotge de butxaca o aficaven la mà en el butxacó del guardapits amb gest pensatiu, a imitació dels grans oradors parlamentaris, que, ara a falta de guardapits les afiquen oïns les butxaques de l'americana o embotonen i desembotonen contínuament.

Es la "POSE" (no confondre amb PSOE, que també ha demostrat tenir "pose"). I a les "poses", fins i tot les més senzilles i naturals en apariència, es nota un "inflament intern" (o embaràs), una importància ingènua i còmica: èmfasi i ingenuïtat.

I èmfasi o ingenuïtat omplen als protagonistes de la nostra televisió regional, ara per ara. Tant entrevistats com entrevistadors mostren molta "pose", molta consciència de sortir per televisió.

Els mateixos professionals de la televisió exploten les ganas de sortir i la predisposició de la gent.

Aquesta sacralització del mitjà imposa "sortir bé". No es tracta de fer millor o pitjor feina, explicar amb imatges, amb personatges, ... Es tracta de "quedar bé": es posen les millors robes, es fan la clenxa, s'egtrenyen el coll amb corbata, es posen somriure de coca-cola i s'intenta parlar amb naturalitat.

L'arquetip de naturalitat ho sacrifica tot per la "bona imatge", per l'èmfasi.

Altres surten amb tota la cara a la pantalla i amb uns ulls més oberts i sense pipellejar que

en Tià Taluca de Lluçmajor. El respecte que imposa la càmera fa parlar amb trevelades o amb un llençatge que vol ser excessivament purista, i s'omllen un grupat d'animalades. No hi ha èmfasi icònic, sinó ingenuïtat. Per la seriositat, es sacrifica tot.

Així doncs, més que persones vives, per la petita pantalla surten arquetips, poses, frustracions i aspiracions, ... Convé, doncs, per entendre la programació regional, llegir el que no es diu, el que es vol dir. Hem de veure el que es faria pel que es fa, ... Es un poc el joc de la simulació, de la sublimació de fer pública una declaració sense intermediaris, de fer públic un rostre sense maquillatges, de veure un fet com si fossia allà. Però en definitiva, tot és intermediari, pose, maquillatge: èmfasi i ingenuïtat. Un joc. Un sacrament: un baptisme.

Ja batints tots i desacralitzada la petita pantalla, no es jugarà tan ingènuament ni es posarà tan d'èmfasi. La gent exigirà més en el tracte, a la gent de televisió. Haurà de sortir, tal volta una competència a la millor televisió que t'animi, o, simplement, n'hi haurà prou amb el temps.

Llavors, arribada aquesta hora, els diaris, tal volta, ja no tendran temps a reaccionar. I és que la televisió juga un paper comunicatiu d'immensurables conseqüències. Hi seràn, els diaris; malgrat totes les crisi de publicitat, de paper, ... però seran tan emfàtics i tan ingènus com la televisió: s'hauran repartit el món desinformatiu per a major glòria. .... (I aquí, als punts suspensius, posi el que li sembli més acient).

La carta oberta al presentador de Xiu-Xiu, publicada al número passat, ha despertat un cert interès per conèixer-me, segons els responsables de PORTULA, interessada com estic per la comunicació, que no es recueix als mitjans de masses, sinó que hi ha altres fórmules més vives, més personals, més sanes, ... us deix, estimats lectors, un indicatiu telefònic on em podreu localitzar a partir de les 10 de la nit: 60 20 57

P.D.-Xisquet: no em defraudis i portem al paraís xiuxiuar per sentir la frescor de "los salvajes limones" del Xalet de General Biera. No m'ho facis com a en Bernadí (que ets tu, el siurellí més exportable de Marratxí) que només l'alabares a s'ultimhora.

CARMINA BURANA

El 15 de cada mes es tanca el termini de recepció d'originals.

Els articles publicats a PORTULA expressen, únicament, l'opinió de llurs autors.

PORTULA

Informatiu cultural de Marratxí

S'Escola Vella (Pòrtol)

Número 32, novembre 84

COLLABORADORS

Antoni Canyelles   Tomeu Llabrés
Damià Quetgles   Vicenç Sastre
Gabriel A. Vich   Guillem Vich
Pau Ferrer
Antoni Vaquer
Rafel Ferrer

Consell de Redacció

Xisco Barceló i Suàrez
Miquel Bosch i Auba
Ramon Díaz i Vilallonga
Biel Massot i Muntaner
Miquel Mut i Sureda

Imprès als Tallers d'Apóstol y Civilizador (Petra). D.L.: PM 529/81

SUMARI

Correu, 2
Editorial, 3
Per què no...?, 3
Rectificació, 3
Quatre de fresques, 4
Mostra de Teatre, 5
Mots avenguts, 5
Aquest poble nostre, 5
Ben fet!, 5
Reportatge gràfic: Grup excursionista de Pòrtol, 6-7
Un poc de tot, 8
La llengua de cada dia, 8
Truc, 9
De teatre, 9
Bimbolles, 9
Qualcú va dir..., 9
Maionesa al poder, 10
La informació nostra de cada dia, 11

CAIXA DE BALEARS
"SA NOSTRA"

*Un sol
fi:
Mallorca.*

CONSELL
INSULAR
DE MALLORCA

SOM LA RADIO QUE MES S'ESCOLTA

Una ràdio en la qual tu tens veu. I noi. Que informa i entreté. Aquesta és la ràdio que fem a RADIO POPULAR. Una Ràdio amb els micròfons oberts per tu les 24 hores del dia. Una ràdio amb més de 700 professionals fent programes per a tu. Programes realment populars. Programes per escoltar i parlar. RADIO POPULAR.

O.M. 1.224 KHz
F.M. 97.5 MHz.

RADIO POPULAR

LA RADIO ENCESA

